

ПАРНИЦА У ТОКУ И РЕСТИТУЦИЈА

Ако не постоје процесне претпоставке за одбацивање тужбе, започете својинске парнице морају се мериторно завршити пред судом без обзира што је у међувремену донет Закон о враћању одузете имовине и обештећењу.

Из образложења:

"Тужиља је против тужених (Града и РС) дана 26.06.2003. године поднела тужбу ради утврђења права својине на кп. бр. 1058/1 у површини од 62,55 ари у КО Лозница град.

У току спора променила је делимично истоветност тужбеног захтева (преиначила тужбу) па је тражила утврђење да је власник, односно носилац права коришћења на делу поменутог парцеле у површини од 126,16 ари, предају у државину и накнаду за изузето (фактички експроприсано) земљиште у износу од 40.371.200,00 динара са затезном каматом. Такав тужбени захтев је делимично усвојен (у погледу исплате новчане накнаде) пресудом Општинског суда у Лозници П 1164/03 од 15.септембра 2008. године. Ту пресуду укинуо је Апелациони суд у Београду решењем Гж 3134/10 од 22.октобра 2010. године. После укидања првостепеног решења одржано је више рочишта за главну расправу, одређено вештачење и после уложеног приговора стварне надлежности суда од стране тужене Републике Србије, првостепени суд се огласио апсолутно ненадлежним, спроведене радње укинуо и тужбу одбацио са образложењем да је редован суд апсолутно ненадлежан за пресуђење због правног дејства Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ("Службени гласник РС" 72/2011).

Нижестепени судови сматрају да је поменути закон уређен начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину по основу, између осталог, и експропријације чл. 1. и 2. став 1. тачка 29, члана 6. став 2. (да бивши власник има право на враћање имовине или обештећење за имовину одузету на основу прописа експропријације који су се примењивали до 15.фебруара 1968. године...), као и члана 40. по коме по захтеву за враћање имовине поступак води агенција, као јавна агенција преко подручних јединица у складу са овим законом и законом којим се уређује општи управни поступак, као и одредбама о даљем току жалбеног поступка и могућности вођења управног спора. Из тих правила се изводи закључак да је редован суд апсолутно ненадлежан за пресуђење ове парнице.

Изложено становиште је погрешно.

У моменту подношења тужбе редован суд је био стварно надлежан за пресуђење ове парнице јер се ради о својинском спору ради предаје ствари а касније и спору о новчаном обештећењу (члан 1. ЗПП), па се основано у ревизији указује (са погрешним становиштем о примени новог ЗПП) да је у поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 7. раније важећег ЗПП ("Службени гласник РС" 125/04) који се примењује на основу члана 506. сада важећег ЗПП (апелациони суд је првостепену пресуду укинуо у режиму ранијег ЗПП).

Наиме, првостепени суд је неправилно применио правилно из члана 279. став 1. тачка 1. ранијег ЗПП (да редован суд није стварно надлежан) чиме је

онемогућио тужиљи право на приступ суду и могућност да расправља. Ту повреду другостепени суд није отклонио.

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу ("Службени гласник РС" 72/2011) садржи правну празнину у погледу судбине парница које су у току са истоветним захтевима који се могу истаћи у управном поступку ради враћања бесправно одузете имовине. С обзиром да тај нови закон (а и ЗПП) не садржи правило о начину окончања недовршених парница (да ли се тужбе одбацују или се уступају Агенцији за реституцију или се завршавају у меритуму), Врховни касациони суд сматра да се у складу са правилом из члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и чл. 32. и 36. Устава РС о правичном суђењу (приступ суду), члана 12. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (сукоб више основа), као и тумачењем по аналогији члана 198. ЗПП (отуђење ствари у току парнице када се парница мора завршити између истих странака), редован суд мора завршити започети поступак и парницу у одсуству процесних претпоставки за одбацивање тужбе, окончати у меритуму".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев 1437/2013 од 29.01.2014. године, утврђена на седници Грађанског одељења 07.04.2015. године).